

Zuluyekalo san 1996

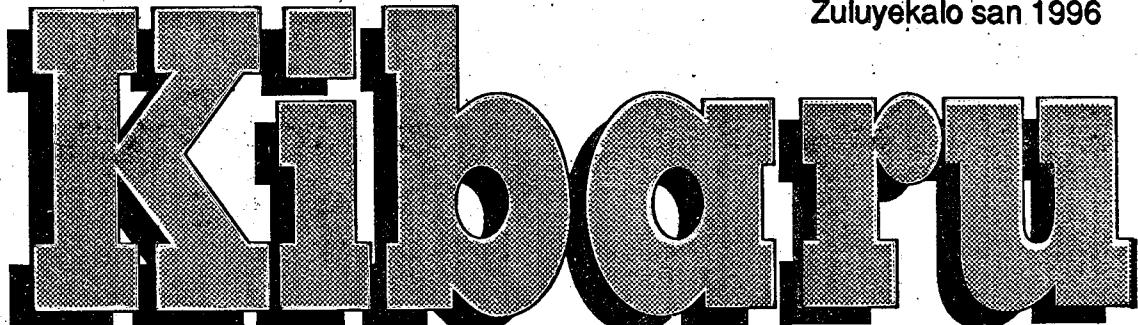
BAKURUBASANNI

(nimoro 12 songo)

Mali kono = Dorome 300

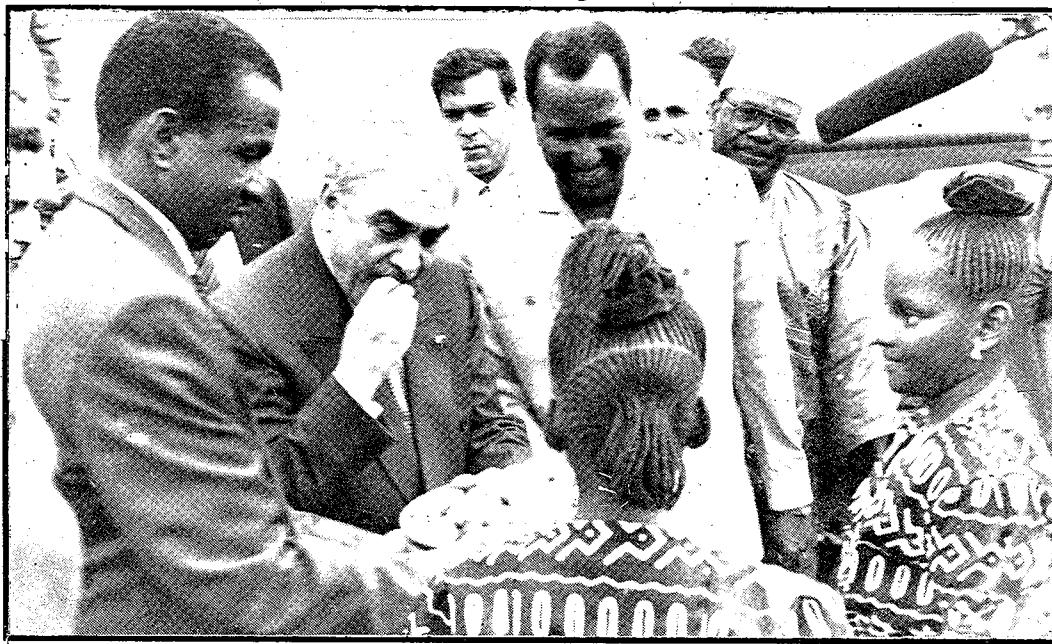
Afiriki kono = Dorome 600

Jamana were = Dorome 1000

Kunnafonisében bota kalo o kalo. BP: 24 Téléfoni : 22-21-04. Bozola Bamako-Mali. San 24nan boko 294nan A songo : dorome : 15

Alizeri Peresidan Liyamini Zeruwali ka taama Mali Kono

K'a ta san 1996 zuluyekalo tile 11 na, k'a bila a tile 12 la, Alizeri jamana Peresidan Liyamini zeruwali ye tile fila teriya taama ke Mali kono. O senfe, a ni Peresidan Alifa Umaru Konare kelen dɔrɔn ye nɔgɔn kumajogɔnya u dan ma, ka ben u ka jamanaw cekow sabatili kan cogo bee la. Peresidan fila n'u nɔkanmɔgɔw bee lajelen sɔrɔla ka nɔgɔn kunben Bamako kɔngreso kono, n'o be wele ko «Pale de kongere».

O Kunben senfe, Mali mɔgɔw ye demebolo saba latɔmo, k'olu musakakow dajira Alizeri mɔgɔw la. O demebolo folɔ ye sɔrodaw yiriwali n'u lakanali ye jamana fila kono. A filanan ye jagokow sinsinni n'u

sabatili ye jamana fila jagokelaw ni nɔgɔn ce. A sabanan ye jamana fila taamasirabaw dilanni ye, ka taanikasegin ni donkabo nɔgɔya mɔgɔw bolo ani bolifenkow ni donitakow, walasa mɔgɔw ka lafiya.

Peresidan fila y'u ka nisondiya jira nɔgɔn na Mali kɔnjekanyanfan burudamekeli banni na, ani mɔgo bolilénw seginni faso kono, ka b'u nɛmadogoyorɔw la, kerefemajamanaw kono. U da sera jekawalekow ma jamana fila ni nɔgɔn ce, ka magonefénw falenniko, u latemenniko n'u laseliko nɔgɔyalí jira jagokelaw ni izinitigiw bolo.

Uda seradancekow sariya nɔgɔyalí ma, ani ja n'a masibaw keli, walasa sɔrow ka yiriwa, sigi ka diya, hère ni

lafiya ka sabati ka t'a fe, jamana fila bee kono. U da sera Afiriki jamanaw cekow ma, an' olu ni dije jamana tɔw cekow, k'a jira k'o cekow nɛnaboli kene lakikaw ye «ONU» ni «OUA» dɔron de ye.

O kɔson, ubenna sigikafodɔrɔn de kan, jamanaw cekow nɛnaboli la, k'a jira k'o de ka fisni k'e suguya bee ye, bawo keli be jamanaw lanɔgo, k'u nagasi, k'u laseginko. Taamakuncera don min na, Alizeri Peresidan y'a nini ko Peresidan Alifa yere fana ka taa Alizeri. Alifa y'o taama layidu ta. U sɔrɔla ka bentoñsigi dɔkan, min bena ke Bamako Sahara jamanaw taamasirako kan.

KONKO

MORITANI PERESIDAN KA TAAMA MALI KONO ne 2

Senekela ka kan ka dugukolo cogoyawdon ne 3

Sariya Furucen'a muso boli nɔgɔn kan ne 4

Tigatulu be bagaw ka kɔnfurunbana keneya ne 4

Sanganɔgon te Kodiware woro feereli la Afiriki kono ne 5

Nununbaara nafa ka bon a donbaliya ma da la. ne 5

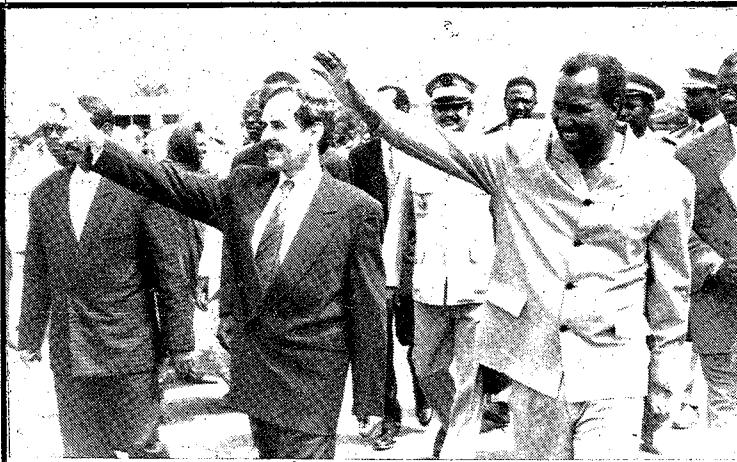
Hawa DARAME faatura ne 9
Afiriki musow ka donba ne 10
Salifu Keyita «Domengo» nicewman kan ne 11-12

MORITANI PERESIDAN KA TAAMA MALI CONC

Zuluyekalo tile föl n'atile fila, Moritani peresidan Mawuya Ulidi Sidihamédi Taya ye teriya ani baara latiime taama dō ke Mali la.

Taama in senf nōgōnye caman temenna jamana fila peresidanw ni

nōgōn cē, minnu bolila Mali ni Moritani cē kojew kan, ani Afiriki bilama kojew, ka fara dijé lamini

kojew kan. Peresidan Mawuya Ulidi Sidi Hamedi Taya y'a jira ko nōgōnye ninnu bëna ke sababu ye, jamana fila

k'u fanga fara nōgōn kan, walasa wale nafamawka se ka falen-falen, u ni nōgōn cē ; i n'a fōtaransiporikow siratigé la. Ataama bëna ke sababu ye ka Ayuni ani Nōro cē sirako poroze baaraw lateliya. O kofé, jamana fila ka baarajekuluw ye nōgōnyeba dō ke Nuwakishoté, min wolola bënkansében dō la jamana fila ni nōgōn cē, sanfela taransiporiko la.

Min ye jamana fila ninnu dance lakanalikow ye, Moritani peresidan ka fo la, o kojew bë ka b'u sira fe kojuman.

«ADRA - MALI» ka karamogó kalan.

Salon, san 1995, "ADRA MALI" ye balikukalanba dō keréenkéren kolokani mara arondisiman fila (2) kono, n'olu ye Nōsonbugu ani Masantola ye.

Balikukalan in kera dugutan (10) de kono (Nōsonbugudugu 5; Masantola dugu 5). Kalan in daminéna Zanwiékalo tile 2 san 1995, k'a laban Zuwenkalo tile 30 la. Salon balikukalan in bolila kalanje ni sebenni kan (siginidenwkallann...), kenyakalan, ladamunikalan ani jatekalan.

Ninan, "ADRA/MALI" ye fērē wēre sigi sen kan walasa ka se ka salon kalan kelen sinsinduguw kono, sabu, «sanni i ka mōgōdege jégédun na, i ka kan k'a dege jégemine na.» San 1996, kono, "ADRA" y'a naniya ka karamogókalan dō ke salon balikukalanden jolenw dōw kun. O la, dugu fēn o fēn ye kalan soro salon, olu kelen-kelen bēe ye mōgō fila bo karamogókalan in koso. Karamogó kalantaw bennna mōgō mugan (20) ma. Kalan in kera Wolodo dugu kono, Nōsonbugu arondisiman na.

A nōmogoya tun bë Musa SISOKO bolo n'ale césirilen don ADRA ka kalanko fē ; a këbaga tun ye Amidu Kulubali ye.

Kalan in kufolodaminéna Marisikalo tile 17, ka t'a bila Awirilikalo tile 3 la. Naniya caman tun sigira sen kan, ka nesin karamogów ma :

- Ka karamogów dege kalanje ni sebenni kalan kecoon la kalandenw kun
- Kakaramogów dege kenyaya kalan ni ladamunikalan kécogo la.

- K'u dege kalansenw labencogo numan na walasa uka se ka kalan ke ni hakili ye.

Karamogókalan in bolofara filanan daminéna Zuwenkalo tile 2 ka t'a bila a tile 10 na. Ale tun sinsinnen bë jatekalan de kan, walasa ka karamogów :

- dege daw sebencogo n'u kalancogo numan na jatedenso kono ;
- dege jatesigiw (kafoli, dōboli, sigiyoromali ani tilali) kécogo la,
- dege jatekalan kalansen labencogo numan na.

"ADRA / MALI" ye karamogókalan ke walasa karamogó minnu kalanna, olu ka se ka kalan sinsin u ka duguw kono. "ADRA" nōmogow hamí ye karamogów ka se ka nafa soro kalan in na ; uka sek'u ka dugudenw kalan; sabu foyi te yéredémé bo.

Amidu Kulubali
balikukalan karamogó Bamako

FUWAYEKO DABORA JA KELELI KAMA

N'i y'a men ko kunnadiya, sababu de don : Anw ka sababu numan ye Sulemani Kémeso ye. Ale de kéra sababu ye, ka anw ni «zetezeti» nōgōn na. O kama, anw ka foli b'a ye kosebe.

«Zetezeti» ye poroze ye, min bë numunw dème, baara siratigéla. Baara in nesinnen don fuwayew dilanni ma. Fuwaye yére ye mun ye ? Tobilikélan don. Fuwayeko dabora mun kama ? walasa gadonmusow ka se ka lafiya. A bë do bo dōgo jenila fana la. O la, jirisunw tigeli bë dōgoya; o kofé, fuwayedilannaw fana b'u haminankow nénabo.

Fuwaye ye suguya fila ye : Folo togo ye «Teliman». Filanen togo ye «Miti», walima «Nafacaman». Togow ye fila ye cogo min na, u nafaw fana ye fila ye o cogo la. I bë dōgoden saba dōron don fuwaye in kono; o tuma, o y'i tilalen ye. N'a ka d'i ye, i bë finfin k'a la. Nin baara in nana ja kéléli de kama, an faso kono, walasa an ka se ka bo nōgō la, an ka se an yére koro. Folo, an tun bë baara ke, sebennu tun t'a la. Sisan, an te fosi ke, sebenn te min na. O sababu bora «zetezeti» de la. An ka foli bë Madamu Anke ye, Bamako ani Marisini ani Umu ka fara Mariyamu ni Bonifasi kan. Ninnu bēe bē baaraké «Aferisosiyali» la. Nka foli keréenkérenne bë ka taa «kibaru» baarakelaw bēe ma.

Musa kulubali
Seku Tarawele Moti.

Senekela ka kan ka dugukolo cogoyaw don

A sabatira ko dugukolo suguya ye fila ye. Cikela wajibiyalen be k'olu faamu kosebe.

Dugukolo cencenma be yen. Cencen be soro dugukolo fan bee fe. Sanji be taa n'o cencen ye bafolonwni k'folonw kono. Cencen saniyalen be tokayelenku; ajeman don, walima a neremuguman. Dugukolo cencenma ne geselen don; a te yelenku, bawo, a ni bogo nagaminen don.

Ni mogomin ye cencen laje kosebe, i be kise misenw ye, minnu ka gelen; wa, u cogoyaw fana te kelen ye. N'i ye nege joshi ni cencen, ye a b'a non, k'a sababu ke, cencen ka gelen ni nege ye. O de koso, dugukolo cencenma be dabakise no joona.

O temennen kofe, cencen be ji min. N'i ye buwati sogo ka wo b'a ju la, ka cencen ka kono; tuma min na n'i ye ji bon cencen kan, ji be bo buwati ju fe. O b'a jira ko cencen be ji bila ka temen.

Cencen ye fen ye min te nogo. N'i ye cencen k'i tege kono, k'a suuru duguma, i b'a ye cencenkisew be kolonkolon nogen kan dcooni-dcooni. Cencen te se ka mow nogen na, i n'a fo bogo. Cencen ka ca dugukolo min kan, o be wele ko dugukolo cencenma.

Senekela ka kan k'a to a hakili la, ko dugukolo cencenma te cencen dama ye.

Cencencaman b'ala; nka fen were caman nagaminen b'a la, i n'a fo bogopasan, ani bogonogow. Dugukolo cencenma be ji bila ka temen; ni sanji nana, cencen te noco mogo sen na. Borojji fana be jigin cencen jukoro; o de ye jiriw balo ye. Dugukolo cencenma baarali ka nogo, bawo, a yerekka

di, ka d'a ka fegenya kan. Sanji be taa ni cencenkisew ye.

Tilema fe, fijne be wuli ni cencenkisew ye, o de la, fijnebilen ka ca saheli jamanaw kono. Tiga ni sano be ne dugukolo cencenma kan.

Dugukolo suguya filanan ye bogopasan ye. Sow ni dagaw be dilan ni bogopasan ye. Bogopasan be soro dugukolo jukoro tuma caman. O de b'a to tefebogo be bo dingue kono.

Bogopasan kolonsolen ka ca : Bilenman, finman, worojilaman. Bogopasan yerewo y'a jeman ye; o de be ke ka sowdilan. Ni san nana, ji be sigi bogopasan kan; doonin doron de be se ka don a kono. Bogopasan baarali ka gelen; a be ja, k'a geleya, k'a perenperen, tilema fe.

samiye fe, n'a niginna, abenorotegew ni cikeminew na. Dugukolo cencenma baara ka nogo n'a ye. Samiye fe, suman daw be ne ale kan kosebe, k'a d'a kan, a be ji mara. Malo be ne a kan.

Ni bogopasan niginna, i b'a mo i sago la; a be se ka ke dagaw ni tefew ye. Ale be jilajo. N'i ye bogopasan kene ke buwati kono, k'a ju sogo, ka ji k'a kan, bogopasan be jilajo; jitabo. Dugukolo ka dogo, bogopasan te min na.

Senekela mana nin cogoyaw faamu dugukolo la, n'a bena foro bin, a ka kan ka dugukolo laje folo, ka jiriw balocogo don.

Sann'i ka foro bin, i be dugukolo, barikamayoro don. I be dugukolo sen, k'a dunya suma, n'a be santimetere 15 bo, walima n'a ka ca n'o ye : o ye cikedugukolo numan ye. Ni cikedugukolo dunya ma santimetere 15 bo, i be yoro were nini.

Senekelaw ka kan k'a don, ko nogofin be dugukolo barikaya. Cencen, bogopasan, buguri, ani belemayorow te ke dugukolo numan ye, ni nogofin ma k'u la. Cencen, buguri, ani bogopasan te nogon mine fiyewu ni ji te boli konuman.

Nogofin de be ke sababu ye, ninnu bee ka nogon mine, ka ke bogokise ye. Fijne ni ji be temen bogokise ni nogon ce. Odugukolo ka ni. Jiridiliw jiginni be nogoya, wa, u be ninakili ka ne ; jiri be balo konuman.

Nogofin be ji mara dugukolo cencenma la. A be dobo bogopasan geleya la, ka do fara fijne ni ji bolili kan. Dugukolo te ne nogofin ko. Foromanasenekocamandugukolo be segen, k'a sababu ke nogofin dogoyali ye. Nogo de b'a nafa segin a no na.

Nogo soro cogoo ka ca. Bagannogo be ke nogofin ye dugukolo kono. O de koso cikela ka kan ka baganw mara.

Nogo soro cogoo do fana be yen, n'o ye nogodinge ye. Bin ni furabuluw ni kalaw mana nagamin nogon na dingue kono, olu be yelema ka ke nogofin ye;

Foromanako dabora dugukolo ka lafiya kama. O waati kono, bin ni jiriw be sa. Olu farikolofenw kogo ni nogofin seginni be nogon soro dugukolo la. Dugukolo bebarika. O de koso, lafiyawaati ka kan ka janya. Senekelaw ka kan ka siran tasuma ne ; u man kan ka ta don jiriw la.

Yusufu Fane
Balikukan Karamogo Bamako

Nimisa te sumankisew ni balofen tow seneli la

Atun kera farajela mogofaamuyalen daw jena ko dewaliyason bema dadigi Afiriki senekelaw la k'o sababu ke fen damadow ye i ko soro geleyali; nafolodese ani kokan balofenw feerelijamanaw kono. Olu ka faamuyali la, Afiriki senekelaw tun te se ka balofen suguya kelen si sene, k'o feere, ka wari sor'o la, dewaliyason kelen k'o. O b'i n'a fo malokisenitiga anikoori. Nka, taalen nefe, Afiriki cikelaw y'u yere laben, k'uka jekuluw sigi yorobee la, k'uka sannifeerekow beejenabo u yere ye. O siratige la, u y'u ka senefenw songowsigi, k'olu bengelya senkan ma. O kelen na, mogow girinna u ka fenw kan, k'olu songow ka nogon ni kokanfenw songow ye. O b'i n'a fo malo min be sene farafinna ani malo min be na ka bo kokan, n'o songo ka gelen baarakelaw ma cogo bee la. Mogow tun te malo juman jini tugun; mogow tun be malodaduman de jini. O be faamuya k'a da wariko

geleya kan. Wari tununna. Min be mogow bolo, o te laboli ke. N'a bora setigw ni faamalamogow la, bee y'nesin an yerew ka balofen senelenw ma. O de kera cikelaw garisege wulicogo ye. Mogow yelemaran ka balofenkoro kan, i ko jo, fini, kaba, ku, woson ani so, fo ka se nakofenw ni jiridenw ma. Hali dabilennin bilala farajewka minfenwnona. Cikela kelen si ma nimisa sumankisew ni balofen tow seneli la. A daw ka nafolo soroen cayara ni koorisnela daw ta ye. A laban na, cikela yerew kera jagokelaw ye. Olu y'u sen don, k'ubo don, u ma fosi soro cikela la k'u feere. O yere makaran siratige la, cikelaw ni baganmaralaw ani monnikelaw bee y'u ka soroenw kunsin kerefe jamanaw ma. O koso, fen daw songow geleyara jamana daw konona la, ka temen u kokanna kan. A kera cogo o cogo, dewaliyason ma dadigi cikelaw la, i n'a fo farajew tun y'a jateminc cogo min na.

Antuwani Labeyi

Tigatulu be baganw ka kono fununbana keneya

Bagan balolen kojuman be bagantigi bee nisondiya. A be baganmara diya don u la. Nka, ni bagan te bala juman soro k'a dun, wali bagan be fenkuntanw dun, a be bana. Ni bagan banara, bagantigi be dusumakasi. Abe jore furako ni warikola. Baganbana daw be yen, olu fura soro ka nogon. A daw fura soro ka gelen. O b'i n'a fo baganw ka kono fununbana. Bagan mana manaforoko suguya fen o fen dun; wali n'a ye sumankisew jelen ni bin tolilen dun, a kono be funun. N'o kera bagan kono be ton. A te fine fili. A te se k'a jo a senw kan. A te dumuni ke. A te ji min. A dalen be to yorokelen ocogo la. N'a ma furake joona, a ninakili be degun. O laban ye saya ye.

Nin bee la, fen min be ka mogow toero, o ye baganw ka kono fununbana fura yebaliya ye je

la. A soro ka gelen. A songo ka gelen. A wari te soro bee bolo. O geleyaw de koso Burukina bagandogotorow ye nininiwale suguya bee ke a furako kan, walasaka fura werewsoro, minnu ka nogon. O de siratige la, u bora tigatulu kan. O dun soro ka nogon yoro bee la. A songo fana man gelen. Ni bagan ye manaforoko wali fenkuntan were dun k'a kono funun, n'i ye tigatulu litiri tilance d'a ma, a te meen a be fine fili. N'o kera, a be banakota soro. A kono be jigin. A be soro ka dumuni ke, ka ji min. O y'a keneyalen ye. A jirala ko tigatulu be fenkuntanw yelemai teliya baganw kono ka temen tubabufura daw kan. Bagandogotorodow y'o ke sosoliko ye. Nka, a kera cogo o cogo, tigatulu be baganw ka kono fununbana keneya pewu.

Suleymani Watara

Sariya

Furuce n'a muso boli nogon kan

Ni sariya ye furuce n'a muso bo nogon kan, a te ben u fila ka soro du kelen kono. O kofe, furu tun be fen minnu daga u ni nogon ce, i n'a fo furuce ka muso kolosi, ani furumuso k'a ce bonya, olu te wajibya u fila si kan tugun.

Mali ka furukow sariyaden 59 nan b'a daga furuce n'a muso ka bo nogon kan, k'a da ko damadow kan.

1°) Ce ka kulusijala walima muso ka taafebolo labilali.

2°) Dakabanakow, i n'a fo sibanbugoliw ni kumakanjuguw, minnu be sigi sebekoro geleya ce ni muso bolo.

3°) Furuce, walima furumuso ka nangilicogo juguw sariya fe, nangili minuu be danbe lagosi, ka hadamadenya don bogu la.

4°) Damatemendolomin.

5°) Furuce ka kulusijala fanga banni O temennen kofe, ni ce banna k'a jo ni muso ka musaka kologirinw ye, i n'a fo bolo, donfini, sisu, ani ka ban ka furunafolo sara waati bolodalen kono, sariya be muso yamaruya, a k'a jini, a ni ce ka bo nogon kan.

Sariya m'a jira yoro si, ko furuce n'a muso be se ka ben, ka furusa u ni nogon ce. Nka sariya jennen don n'a ye furuce n'a muso ka ben, ka bo nogon kan.

N'o kera, u b'a jefo sariyalamogow ye; olu be seben dilan k'a ko sabati. Ni den b'aw ni nogon ce, ani nafolow b'o cogo kelen na. A'fila be ben fo la; sariyalamogow b'a sementiya ni seben ye.

Sariya in b'a jira fana, ko ni ce fatura ka soro a n'a muso bolen don nogon kan, a te daga abada, muso ka furu ce were ma, ka soro filiyasigi ma ban, n'o be ben kalo naani ani tile tan ma. Ce-ni-musoya man kan ka temen a ni ce si ce. Fo ka taa filiyasigi ban, furuko kuma te fo muso ye.

N'Ala y'a ke ko muso ye filiyasigi damine ka garijeg'e to a la, hali ni filiyasigi banna, sariya te muso yamaruya ka furu, fo a ka jigin. Nka, ni muso jiginna ka soro filiyasigi ma ban, sariya b'a yamaruya a ka furu. Ni furuce n'a muso bora nogon kan, ka san kelen soro, sariya b'u kelen-kelen yamaruya ka bo nogon kanni yelema k'a ke furusa kunkelen.

Sanganogon te Kodiwari woro feereli la Afiriki kono

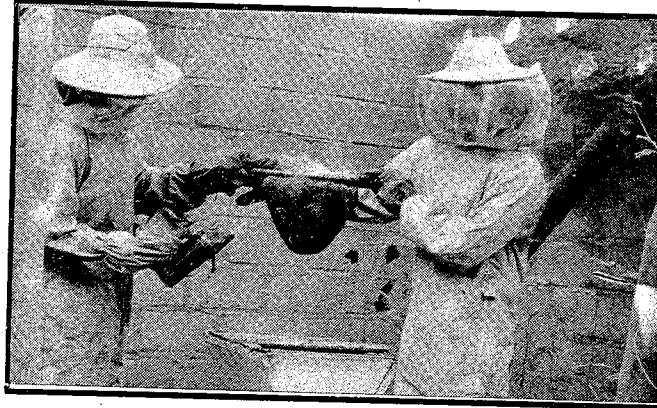
Senefen si te bo Kodiwari jamana kono, ka t'a feere Afiriki jamanaw kono'o haké ka ca ni woro ye. Aka ca ni kafe ani kakawo ye, kuma te loko ni ku ma. O be soro woro joyor bonya de fe, farafinw bolo. K'a ta Kodiwari yere, fo ka se yoro were, i ko Mali, Nizeri, Moritani, Senegali, ganbi, Lagine, Burukina, ani Nizeriya, woronimina te dan kabani. O temennen ko, ko damadow te ke nin jamanaw n'u nogonna caman kono ni woro ma bo. O b'i n'a fo sarakabokow, ani denkundiwi, furusiriw wali mogobonyakow. O siratige la, woro be ke ka hadamadenyako caman minnu dilan farafin jamanaw kono, o de be ka mogow mago doncogo caya ala. O koso, sanganogon t'a la feerelife nw na. A be san cogo bee la. A te gala. Nafolo be soro a la. O n'a taa o taa, woroforotigw ni worofeerelaw ko k'abaara ka gelen. O geleya kuma fora mogo min fe, o ye Daramani Kone ye. Ale ye jekulu do nemogo ye Anama dugu kono, min be wele ko «Benkadi» n'o ka baara ye woro sanni ye woroforotigw fe, ka t'a feere Kodiwari jamana kakan. Woro caman soroliko la, dugu were fanate se ka sanga Anama ma Kodiwari kono. Anama ni Abijan ce ye kilometre 10 doron de ye. A jekulu tondenw ka ca ni mogo 40 ye. Woromagasan minnu be Anama dugu kono, o be 100 bo. Woro toni 300 be se ka don a magasan kelen kelen bee kono. O magasan 100 la, magasan 10 nogon ye jekulu «Benkadi» ta ye.

A jekulu ka mogo sigilen be dugu bee kono, woro be soro yoro minnu na kosebe. O yoro do ye Sikensi dugu ye. O dugu ni Abijan ce ye kilometre 80 ye. Woro toni 30.000 de be soro Sikensi dugu kono san o

san. Jekulu «Benkadi» de b'o bee san, ka t'o feere yoro la Afiriki kono. O siratige la, Daramani Kone min ye «Benkadi» nemogo ye, o y'a jira ko woro caman te soro ni baaraden caman ma ta. Olu kelen kelen bee sarawari ye sefa dorum 150 de ye tile kono. Dow be worotusuw kari worosunw na; dow be worodenw bo olu kono; dow be worodenw woloma; dow be worodenw ke nagaw kono, k'a siri; dow be woronagaw doni, k'u lase u lajereyoro la. Woronaga kelen ye kilo 50 de ye yoro bee la. Woro bonyo la kungo kono, woronaga kelen be ben sefa dorum 1.600 de ma. Nka, woronaga te feere o la yoro si, k'o sababu ke musakaw cayali ye. O musakaw ye baaradenw ka

sarawariw ye, ani donitawari minnu be sara bolifentigiw ye, wali takisi minnu sara fangasow ye. Olu bee de be woronaga kelen songogeleya, fo k'a se woroden kelen ma. O de koso, tuma dow la, ani yoro dow la woronaga be feere sefa dorum 5.200, wali dorum 10.000, wali dorum 20.000 yere. A b'o soro yoro minnu na ka caya, o ye Nizeriya ani Senegali ye. Woro be meen ka soro a ma tine, bawo, a be se ka mara naga kono fo ka se san kelen ma. O de ye worojagolaw kunnadiya. N'ote, a tineni tun barika be bonya, k'o da yoro janyali kan nogon na. Akera cogo o cogo, woro ye fen ye, min feereli te se ka kotige yoro si Afirikikono, bawo, bee mago be wolo la.

Nununbaara nafa ka bon a donbaliya ma da la

A be foko nununte san soronijurukise te. Ni nunun ye san soro, di te soro ni didenw te. Didenw te soro ni nunun te. O de bena ni nununko joyoro ye didenko ni di yere soroliko la. Diden hake ani di hake minnu be soro n'an ka nununkoro dilannen ye binjalannna, o te fosi ye nununkura bolen ka di sorolen kerefe.

O nununkura bolen min togo dara ko «keniyani» (kenyan) o be dilan ni jiri de ye, k'a ke kesu belebele ye, i ko kono. A dilanbagaw y'a kono laben, k'a sodenw caya walasa diden caman ka se ka don a kono. Ale lakodonnent yoro camanna, jamana

kono. O de kama, Bamako marabolo cikelaw ka jekulu y'a nesin nununbaara dondalako ma, k'o sababu ke nununkura «keniyani» nafa bonya n'a caya ye. O siratige la, cikela mogo 30 sugandira kosa in na, k'olu kalan a baara la.

Ninununbaara kalanye sira soro, k'a lase jamana marabolo tow bee kono, a be

k'a danma baara ye, i ko sen, baganmara, monni ani bololabaara suguya tow bee. Mogoo minnu mana a k'u sebeye, olu be se ka fara nogon kan, ka jekulu sigi walasa k'u ka soro yiriwa. Siga te fen soroli la nununbaara kecogo numan na. N'a donna da la, a soroda be caya.

Ni di non feerela, wari be soro. Fen minye di nagaye, o be ke mago nefen caman ye, i ko kejne, safune, buzi, wali musow be pomadi min mun u farikolo la.

Ni bee ye sorodaw ye, minnu bilalen be tengansan, k'a masoro mogowt'u lakodon.

TUUBI NI LIMANIYA CE KA JAN

Nin kera ce do ye, ko Bama. Bama tuubira ka don alisilameya la. Ala y'a ke geleya y'a soro. Don do, a y'a ka minenwsiri ka duguba kononamagen. Ajiginna du min kono, o dutigiy'a bila so do kono, sankanso tun be min sanfe.

Dugutila waati la, Bama wulila ka seli. Seli bannen, a bora ka na fo dukene na. Ay'ikanto : «E Ala, ni e ye silamew ka Ala ye ; ne donna diine na, e Ala de koso. Sisan, geleya ye n bo so, n be taa fen jini. N b'a jini i fe, Ala, i ka baakelen di n ma. ne ko baakelen doron. N'i ye dorome kelen fara baakelen kan, n't'o fe. Ni dorome kelen ye baakelen je, n't'o fana fe». O y'a soro, Bama jatigike, Mamani Pileyabe sankanso sanfe. Aye Bama ka kuma bee men. Mamani ye kemekononton ni bikononton ani dorome kononton siri fini na, k'o fili duguma. Bama ye fini ta k'afoni. Aye wari dan ; a ma dafa.

A y'a dan fo sihe saba ; wari ma dafa. Bama ko : «Ala ! jaa, i ma nka kuma faamu. Ne ko ni dorome kelen ye baakelen je, n te o fe. Mun na, i ma son k'a dafa ? Nka, baasi te ; n be to ni nin ye.

Dugujera, Mamani nana Bama nofe. Ako : «E te silame ye. Ne y'e koro, ka waridafabali fili duguma, i y'o wari ta. E m'a fo ko ni wari ma dafa baakelen na, i t'o fe wa ? Mun na, e y'o wari ta ? Nka wari di !»

Bama ko, a te wari di. «Ala ye wari min di ne ma, ko fo ne k'o d'e ma ; n te, n't'a di ! Mamani taara kuma jefo polisiso la. Polisiw ko Bama ka wele ka na. Ola, Mamani yere taara Bama wele.

Bama ko, ale te se ka taa, bawo, a te se ka temen sugu konona fe, ka soro fini juman t'a kan na. Mamani ye dulokiba kura ta, k'a di Bama ma. Bama y'o don. Bama bora ka sira mine, ka taa fo sugu kono. A seginna tugun, ko tile ka kalan, ko sabara t'a

fe. O y'a soro, Mamani be fali kan. O y'a ka fali di Bama ma. Bama yelenna fali kan ; u taara. U selen polisiso la, Bama ye fali siri jirisunna, polisiso la. Udonna polisiso kono. Polisiw y'u jininka. Mamani y'a ta fo. U ko Bama fana k'a ta fo. Bama sigira ka meen. O kofe a yelela, ka labank'a kunfiri-firi. Polisikeko : «Mun na, e be yele ? Bama ko : Nin ce in ye fato koro de ye. Anw hakili la, a keneyara. Jaa, a ma keneyara. Polisikeko, Bama y'o don cogodi ? Bama y'i kanto : «N bena jininkali fila ke ; olu jaabiw be Mamani ka fatoya jira». Bama ko Mamani ma : << Fini min file ne kan na, o ye jontayye ?>> Mamani k'o ye ale Mamani ta ye>>. Bama ko tugun : <<Fali min sirilen ye da la, o ye jontayye ?>> A k'o fana y'ale Mamani ta ye. Bama ko polisike ma : <<E ni mogow min be kiiri, mun b'i ka fini d'o tigima ? Aw bee ye ne ye n ka fali kan, ka n'a siri jirisun na. Sisan, Mamani k'o y'a ka fali ye>>.

Polisiw ko : <Ey fo. Ce in ye fato yere de ye>>. Polisiw ye Mamani gen. A m'a ka wari soro ; a m'a ka fali soro ; a m'a ka fini yere soro.

Ali Katile, ko Disibilen Gana-Jene mara la.

Kooriko bena ke baara nafantan ye

Ne be nemogow jininka kooriko lahalaya la k'a sababu ke geleyaw ye. Kooriko bera ke senekelaw bolo baara nafantan ye.

Mun na, kabini samiyiji mana bin, senekelaw bee b'uka baara folokooriko la ?

Nka, bi, bi in na, n'i ye kooribaara segen jatemine, ka n'a ke ko o wari te soro, ni samiyi were ma se; aa! o ye baara gelan ye koyi ! Ni nemogow m'a ko laje, a bera senekelaw jekorosede!

ne b'a fe, k'a don, mobili minnu be koori ce, olu hake de ka dogo wa, walima koori ceta de ka ca kojugu ? O temennen kofe, koori mana ce, mun na a wari soro be taa kalo fila, ani kalo saba la ? O sababu bora min na, ne b'a fe k'o don.

Sungalo Tarawele
Balikukalan karamogo
Faradala-Guni-Kulukoro

Sisikurun kuncemala te mogow sigiyoro ye

N'i y'i jo ka teren dow natolaje, f'i be siran, kerengkerenneny la «teren 22», ni dow b'a wele «terennin». bawo, n'i y'i jo ka teren in natolaje, a kuncemala be fa mogow ni doniw la kosebe.

Mogo minnu be yelen teren sanfe, u fanba ye kamalenniw ye; doni yelentaw fanba ye julamusow ka segiladoniw ye.

N'i ye kamalenniw jininka, u b'u kanto ko teren sanfela lafiyalen don n'a konona ye.

A fo o kuma ye tine ye ? A fo o te ka kala ye tile fe, ka t'i ne turu a la su fe? Negesira baarakelaw b'u seko ke de ! Nka, halisa, u ka do fara u ka cesiri kan.

Bawo, nin ye ko cejuguba de ye. Min yere kabakoya be don mogow la, o ye, minnu be yelen teren sanfe, u caman ka biye b'u kun.

N balemaw, n b'a jini bee fe, an ka teren kuncemala ye, k'a to yen. An k'anwasadon teren konona na; bawo, bamananw b'a fo ko jantoyerela korecogo ka ni.

Dirisa Bakari Jara
Balikukalan karamogo
Diyo-Buwatubugu-Kati.

SUNGURUNBA N'A KAMALEN YE NGON HARAMU

Nin Kera terima fila ye; u bœ fununnen tun don. Kelen tun ye mœlibolila ye. Kelentunye jagokela ye. Jagokela in tun be to ka taa a terike muso jini, a kœ fe. Kabini mœlibolila t'a kalama, fo ka n'a bo a kalama.

Musotigi in nan'i miiri, ko n'a y'a ke kele ye, u ka teriya bœna tijne. Ale be malo; muso be malo; wa terike fana kerebete; k'o tuma, a bœna feere do jini, min b'a to, a ko be se ka dabilia cogo min na, ka soro a ma ke kele ye; ka soro a ma ke maloya ye.

Don dœ la, mœlibolila y'i kanto, a terike ma, ko bi, ale be taa taama dœ la. O yoröñin bœ, terike nisondiyara kosebe. Ce ye mœbili ta, ka taa to dugu dœkono, fo su dugutila. Anan'a soro, a terike n'ale muso dalen be dilan kan. U be ka sungo.

Mœlibolila y'a sigi u fila farance la ka bo ton ye. A tilala bo keli la, a bœra ka t'a ka sira fe. Musokununna dœron, a bœlo donna bola; a y'a sumusumu. A y'i kanto kamalen in ma : «wali ! Jaa e be boke». Muso y'a tege joosi kamalen nun na.

Ale fana y'i kanto muso ma : «Jaa e man ni. I ye boke, ka nkalon da n na». Olu ye ngon haramu. Kanu banna nin cogo la. Hali u te ngon kunben sira kelen kan.

Musa Kulubali
Moti.

Tebarada kœ tasuma bœna todaga kœ tasuma faga

Bi, bi in na, i mana don du o du kono; i mana taa baarada o baarada la; i mana sigi baroda o baroda la, n'i y'u sigi keme-keme; a bikonton ni kœnton, i be barada falen ye dutel a yen.

Mœgo caman be soro sisian, u mana due soro k'a min tile waati o waati, u b'u kanto : «Haa! nin ye dugujelen ye sa». Dœw fana b'u kanto, k'u farifagalen don, u kunkolo b'u dimi, ko baara man d'u ye fana, k'a d'a kan, u ma due soro k'a min, kabini dugujera.

A ka c'a la, nin bœ b'a soro u ye

daraka dun, ka tilelafana dun. Nka, o n'a taa bœ, ni dute daga ma sigi, daga ma sigi. Sisan, anw senekelaw fana be barada terun-terun an ne, forow kono. Hali mœgo kelen mana taga i baro, n'i ma dute wuli a ye, o b'i kanto : «hali karisa ma dute wuli !».

Den camanda be bo sinji la, ni dute ye. Denmisennin san duuru, san wooro, ka t'a bila san tan na, olu dama b'u ka barada sigi dute minni kama. N'i donna kamalennin fen o fen ka so kono bi, wula kono, i ne be cun fen folom min kan, o ye tebarada n'a wœrew ye.

Waati dœw temenna, hal'o tuma ma jan kosebe, dute tun te minko fila ke, sanko ka se minko saba, walima fo naani ma.

I tun be meen ka soro i ma dutedaga sigilen ye, dute wulili kama. I tun be taga i mago neñabœ baaradaw la, ka segin ka soro, i ma dute wulito ye, i ne na. I tun be don wula kono, kamalenninw ka sow kono, ka bo, i ne tun te da hali barada kelen kan, kuma tek'a terun-terun an ne, foro kono. I tun be sigi baroda keme la, wula kono, ka wuli, ka soro i ma barada sigilen ye. O waatiw temenna. An be don min na, i ko bi, an k'an janto an yere la. N'o te, tebaradanin be todaga jigin de ! Jamana ka here t'o la.

Dirisa Bakari Jara
Balikukan Karamogo
Diyo-Buwatubugu-Kati.

Kuma koroma

Cœkoroba dœ kera, a tun be to ka yaala-yaala. Don dœ la, a ni fen sidonbali dœ kumbenna. Cœkoroba ye fen sidonbali ta, k'a file; a m'a sidon. A kamanaganna; a ko a be fen bila a ka jufa kono, fen sidonbali in ma son o ma, ko fo k'ale sidon folo.

Cœkoroba kamanagannen ni mœgo dœ benna sira kan. A y'a neñoo ce ye. Ce in y'a foœkoroba ye, k'ale be dugu dœ don, ko ce dœ be yen, min be ko bœs don; ko a ka taa o dugu la.

Cœkoroba taara o dugu la. A ye ce niñ soro dugu kono; a ye kuma in neñoo ce ye.

Ce in ye fen sidonbali mine, k'a file, k'a neñoo cœkoroba ye. Cœkoroba nisondiyalen taara.

JAAJI
Ni ye bataki ci mœgo kalanbali fen o

fen ma, a be yaala n'a ye folo. A kamanagannen don fo ka taa kalanbaga soro bataki in na. N'a ye kalanbaga soro ka bataki kalan, a be nisondiya kosebe.
Batakiye fen sidonbaliye kalankebali bolo.

Poyi : Cœkoroba

Poyi in bœ cœkoroba dœkofo. Cœkoroba ye den kelen soro; den tun ye muso ye. Ko den in te di mœgo ma, fo mœgo min ngon te.

Alijine nana muso in jini. Alijine ko ale ye alijsine ye. «bœ be seli ne nofe, walasa u ka ne alijsine soro n'u sara. Tuma, cœkoroba, i k'i denmuso di ne ma». Cœkoroba ko alijsie te den in soro.

Jahanama nana den in jini; cœkoroba ma son. Nafolo nana den in jini; cœkoroba

ma son. Dannaya nana den in jini, cœkoroba ma son. Tigenna nana den in jini; cœkoroba ma son.

Faamaw nana den in jini; cœkoroba ma son. Jigi nana a jini; cœkoroba ma son.

Otuma, sababu y'a men ko cœkoroba ma son ka den di mœgœ ma. Sababu k'ale yere be cœkoroba denmuso jini. Sababu wulila k'a be taa, a ni cœkoroba benna.

Sababu ye cœkoroba jininka : «Ne y'a men ko cœkoroba juman ma son k'a denmuso di mœgœ ma, ne be t'a jini». Cœkoroba ye sababu jininka, ko yala a togo ye di ?

A ko ale togo ye ko sababu. Cœkoroba y'a jo kusun ! A ko k'a kera kabako ye. Cœkoroba ko, mœgo o mœgo nana ale denmuso jini, o si te ne ka mœgo sebe ye. Fen o fen nana den in jini, o si te soro sababu ko. «Sababu ! N ye n denmuso di i ma», cœkoroba ko ten.

Ala ye fen o fen da, sababu ka kœ n'a bœ ye. Fen o fen, ni i y'a soro, sababu don. Ni sababu y'a sen bo mœgœ ka kow la, u be ke ko lankolonw ye.

Sidiki Kulubali
Kolonsennaw ka neñogo
Yelimane

Cew ni Musow bēe ka kan kalan na

Kabini san 1960 waatiw la, UNESCO (n'o ye dijē jamana hōrōnyalenw ka tōnba bolofara ye min jesiinnen don kalanko ni dōnko ani sekow ma) y'a nini jamana hōrōnyalenw fe, u k'u césiri walasa muso caman ka se ka kalan sōrō u sigiyōrōw la. Nōgōnkunben caman kera minnu bolila npogotigiw ka kalanko kan. Bi - bi in na baara belebele kera o hutumu kōnō, nka baara tōba be ko halibi sabu cē kalantanw ka ca ni muso kalantanw ye kalansow kōnō. «UNESCO» ka kōlōsili y'a jira ko san 1996 la, hadamaden kalanbali miliyon 889 de tun be dijē mume kōnō. O miliyon 889 na, muso kalanbaliw tun ye miliyon 561 ye ; cew tun ye miliyon 328 ye.

A kōlōsira fana ko muso kunfinw ka ca togodaw la ka temen dugubaw kan. Togodaw dugu caman be yen, n'i'y'u musow jate kēmē o kēmē, i'b'a sōrō muso 90 ye kunfinw ye sabu u ma kalan sōrō. O duguw ka ca Farafinna ani Azi ani Ameriki Worodugu jamanaw de kōnō. Kabini «UNESCO» ye musow ka kalanko fo k'a sinsin, a kōlōsira ko npogotigi kalandenw cayara kōsēbē, k'a damine san 1970 waatiw la. Nka halibi furancēba be cew ni musow cē kalanko hukumu kōnō. A jirala ko jamana minnu be netaa sira kandijē kōnō, n'an y'olu bēe laje nōgōn fe, an b'a sōrō ko muso kēmē o kēmē, muso 40 (40%) dōrōn de be taa kalanyōrōw la. San 1983, Farafinna jamana faantanbaw la, kēmē o kēmē, npogotigi 19 (19%) de tun be taa kalanyōrōla. An bēdon min na i kobi, caman farala muso kalantaw kan jamana caman kōnō.

Musow ka kalan nafa kōson, a wajibiyalen don jamanaw bēe kan u k'u césiri a fe. Musow ka kalan sinsinni n'a yiriwali ka kan ka ke jamana bēe goferenaman ka hamī fōlō ye, sabu musow joyōrō ka bon netaa siratigēla : denwladamucogo, an'u balocogo numan ; bange kōlōsicogo numan, kēnēya sabaticogo denbaya kōnō ; sēnēkēcogo ani nakōw ladoncogo...

A jirala ko muso kalannen ka ca jamana o jamana kōnō, o yōrōw bange kōlōsili walew be nōgōya ; muso minnu be saya sōrō u ka bange waatiw la, o hake be dōgōya. Jamana minnu be netaa siran kan, olu musow kalanni nafa ka bon kōsēbē bange kōlōsili cogoya numan na.

Muso minnu kalanna, olu denw ladoncogo n'u balo an'u ka kēnēya sabaticogo ka ni ka temen muso kalanbaliw denw kan. An k'a dōn fana komusow ka kalan be denbaya dōgōya jamana kōnō.

Ni muso kalanna, a denw fana ka kalanko be nōgōya sabu a be kalan nafa jira u la. Musow ka kalan b'a to denbaya ka sōrō be yiriwa, kēnēya be sabati.

• Denbaya ka netaa sirilend don musow ka kalan na :

Misali : Muso kalannen minnu be sēnēkē walima ka nakōw baara, a kōlōsira k'olu ka sōrōw ka ca ni kalanbaliw ta ye. Sabu kalan de y'a to u ye sēnē sōrōw yiriwacogoyaw dōn. O tuma, n'an sōnna musow ka kalan i n'a fo cew kalanna cogoya min na, an ka d'a la ko denbayaw ni duguw ani jamana bēe be here sōrō. An kana musow ka baara siri den caman wolo dōrōn na ani du kōnō baaraw. An k'a to u ka kalan; an ka npogotigiw don kalan na, sabu u ka kalan nafa barika ka bon; sabu muso kalannen ka den sōrōta hake kōlōsilen don; wa a ka denw ladoncogo n'u balo ka ni ka temen muso kunfin kan.

An k'a dōn ko kalan ye cew ni musow bēe je ye. Bēe ka kan a la. An kana musow to ko. An ka caman fara muso kalan hake kan san o san, dugubaw kōnō ani togodaw la.

Amidu Kulubali - Balikukan
karamogo Bamako.

kalaka kōrō. Dugu tilalen, Musa wulila ka sugune ke kuraba kōnō, k'o sigi kalaka kōrō. Ay'ada, ka sunogo. Musa muso Jēneba Pileya fana wulila, k'a be taa nēgen na. Jēneba sen gosira kuraba la, ka Musa sugune bōn. Muso siranna. A ye kuraba ta, ka taa nēgen na; ka sugune ke kuraba kōnō, ka n'o sigi kalaka kōrō. Musa ma bofosalama. Dugu jelen, Musa wulila ka kuraba ta, ka taa dōgōtōrōso la. Seku ye sugune sēgē-sēgē. Ay'ikanto Musa ma, ko sugune in te Musa sugune ye. Musa ko, ale yēre de jaati sugune don. Seku ko : «Ni nin ye e yēre jaati sugune ye, o tuma, i kōnōma don.» Musa ko Seku ma, k'o yēre de jaati ye fato ye. Ko yala, a delila ka ce kōnōma ye wa ? Seku ko, ale delila ka ce kōnōma ye, walima, a ma deli ka ce kōnōma ye, mogō min sugune ye sugune in ye, o tigi kōnōma don. Musodiminna, ka taa so. Ay'ikanto, a muso Jēneba ma, ko dōgōtōrō Seku kunkolo wulila. Jēneba ko mun na ? A ce ko, ale taara Seku sēgēre, k'a makēnēya, k'o Seku k'ale laje. Seku y'ale laje, k'a fo a ye, ko n'a b'a da, a ka minen do bila kalaka kōrō, ka wulila ka sugune k'o kōnō, dugutilama fe; ni dugu jera, a ka taa ni sugune ye, a k'o laje. A taara n'a sugune ye. Seku y'o laje, ka sōrō k'i kanto ale ma, k'a kōnōma don.

Aleko, yala Sekudelila ka ce kōnōma ye wa ? Seku ko, hali n'ale ma deli kace kōnōma ye, ko sugune in kebaa kōnōma don. Musa ko, a muso ma, o de la, ale ko Seku kera fato ye. Jēneba ko, a ce ma, Seku te fato ye; ko Seku ma fosi fo tīne ko. A y'i kanto, a ce ma : «I taara ni sugune min ye dōgōtōrōso la o t'i sugune ye; ne sugune don. Sufé, ne wulila, ko n be taa nēgen na, ne sen gosira kuraba la, ka sugune bōn. Ne siranna i ne. Ne fana ye kuraba ta, ka taa ni sugune k'a kōnō. E taara ni ne sugune de ye. Otuma, Seku ma fili; e de filila.

Ali Katile, ko Dirisabilen
Gana. Jēne mara.

Cé kōnōma

Musa Pileya banana. A taara dōgōtōrōso la. Dōgōtōrō Seku y'a laje ; a ko Musa ma, a ka taa so ; su mana ko, n'a b'a da, a ka minen do bila kalaka kōrō; ni dugutilala, a ka sugune ke minen in kōnō ; ni dugu jera, Musa ka na ni sugune ye, a k'a laje. Musa taara so. Ay'ada, ka kuraba bila

Hawa DARAME faatura

Bamanandönlidala min tun ye Hawa Darame ye, o kera Mali naaraw la sigidoolo barikama ani jelimus mandi ye. A ma kodiya mögöw ye a ka dawula n'a ka saramaya, an'a ka labenni dakenelen dörö kɔson. A kodiya mögöw ye ka d'a secogo kan, dönliliköröma da la. A ye bamanandönlili t'a sunkoro a woloba nökan, kabini a wolosi bë san 8 na. A m'o sira bila fō ka s'a togoboli n'a sankorotali, an'a faatuli ma san 1996, zuluyekalo tile 21 don.

Hawa Darame bangera san 1946 Kolongotomo dugu kono, n'o bë Masina kubeda fe, Ofisi mara la. A wolofa togo ye Maliki Darame. O tun ye negemafendilanna ye Ofisi la Kolongotomo. A woloba togo ye Jeneba Kone. O tun ye dönlidala ye, min tun bë wele jagakene bëe kan Kolongo n'a lamini bëe kono, fo ka se Masina, Nono, Marakala ani Segu. Ale de ye Hawa Darame dege dönlilda la.

Hawa Darame wolofa Maliki faatulen kɔ, a woloba Jeneba Kone y'a labo Kolongo ka t'a bila a balimake Baba Kone fe Segu, k'o k'a lamo. A y'it'o de la ka don Segu tiyatiriekulu la. O kera san 1972 la.

O gintan kɔ fe, Hawa Darame nana Bamako, ka don Mali folijekulu la. O kera san 1975 la. Aye sanga ni togo, bonya ni karama, wasa ni kunkorota ani mandiya minnu sor'o waati la, olu ma dogo mögö si la Mali kono, an'a kókan. A y'it'o de fana la, ka bɔ Mali folijekulu la, k'a yere togola folijekulu sigi sen kan. O kera san 1979 la. K'ata o san na, fo ka na s'a faatuli ma, a n'a ka folikelaw ye Mali yoro bëe yaala. U taara konseri ke Afiriki, Eropu, Ameriki ani Azi jamanaw bëe kono fo k'u yerew sègen, k'a to laban ke wulili ye, ni mögöw y'u wele. A faatura k'a t'o bolo de kan.

An bë Ala deli a k'a ka laharasigi diya n'a ka dinësigi ye.

Amadu GANI Kante

Diyo-Buwatubugu musow ka baaraw

N nisondiyalen bë nin bataki in seben k'an ka dugu musow ka baara ketaw da Kibaru kalanbagaw tulo kan.

Nin waati in na, baara minnu bë yan, olu ye kolotomon, cifanatobi, ani muso yerew ka foroninw, i n'a fo ganforo, tigaforo, ani maloforo n'u nogonnaw séneni ye.

Nténen o nténen, o ye musow ka cibodon ye. O bë wele ko musoci. Ci in bë bɔ dutigw bëe ye. Dugu musow bëe lajelen bë ci in na.

N bë Alima Jara fo, ka bɔ Diyo-Buwatubugu, ani Habi Jara, ka bɔ Namakoro Bamako, ani Yaya Jara, ka bɔ Namakoro Bamako.

Fatumata Jara
Animatirisi
Diyo-Buwatubugu-Kati.

NPeseribugu musow ka cesiri

Npeseribugu ye dugu ye, min bë Masantola fe, Kolokani mara la, Beledugu kono. Npeseribugu sigilen bë Masantola ni kɔron ce; ani Masantola ce ye kilometere 18 ye; a bë Kolokani ni kɔron ce; ani Kolokani ce ye kilometere 48 ye. Npeseribugu ni Bananba mara bë dance bo tilebin fe.

K'a ta san 1987 la, ka n'a bila san 1996 la, Npeseribugu musow ni porozesabajera ka baaraké. Poroze saba ninnu na, fila taara; olu ka kontara banna; poroze fila ninnu ye <<TERANOVA>> ani <<R.G.A.N.S.>> ye.

Poroze minnu bë baara la sisan, olu ye <<P.G.R.N.>> ni <<G.T.Z.>> ye. Npeseribugu musow ni porozew ka je konona na, baara caman kera, yiriwali siratige la.

San 1987, poroze <<TERANOVA>> nana; a ni musow jera ka baaraw ke, san saba kono; i n'a fo balikukan, nakobaara, forobaforow séneli, kerékerénnenyia la, tigaforo ani safune dilanni; ka soja ke sunbala ye, ani k'a ke nɔnɔji ye ka di denw ma.

K'a ta san 1991 la, ka t'a bila san 1992 la, Npeseribugu musow ni poroze <<G.A.N.S.>> jera ka baaraw ke nɔgon fe. O baaraw bolila safune dilanni kan. Nka, o safune dilancogo ni folota dilancogo te kelen ye; sabu, o tun ye safune ye, min bë dilan ni situlu ani fən wərew ye.

Sisan, musow ni poroze minnu bë nɔgon bolo, olu ye <<P.G.R.N.>> ani <<G.T.Z.>> ye. U bë gakulunganaw dilan; ka di keje ke pomadi ye; ka di keje ke safune fana ye, ani buzi, k'o mene so kono.

Nin baara minnu file nin ye, Npeseribugu musow ka ton bë ninnu bëe ke, u yere ye sisan, ka sorɔ mögö weresent'ala. Musowyenafa caman sorɔ baara ninnu na.

N'Ala sonna, ne Mamadu Jara bëna nin baaraw bëe kelen-kelen kccogo nɛfɔ Kibaru nimɔrɔ nataw kono.

Mamadu Jara
Animateri
Npeseribugu Masantola-Koiokani

Afiriki musow ka donba n'a kono

Afiriki musow ka kelenya tonba sigira sen kan, Darisalamu kono, n'o ye Tanganika jamana faaba ye, san 1962, zuluyekalo tile 31.

Nka ton in kera jekulu basigilen ye, a ka lajeba do de senfe, min kera Dakaro, n'o ye Senegali faaba ye, san 1974.

Afiriki musow ka tonsigi folo min kera Darisalamu, san 1962, zuluyekalo tile 27 ni utikalo tile folo ce, jamana horonyalen 14, Mali tun be minnu cema, ani fasokunmabojekulu 7 ka muso yamaruyalenw tun b'o kene kan.

Mali musow ka jekulu nemogoya tun be Awa Keyita bolo, n'ale de folo ker'an ka jamana depitemusoman folo ye.

O laje kadara kono, Afiriki musow ye kolonalismu lagosi farafin jamanaw kono, k'a jini farafinna marabagaw fe, u ka jonya juru b'an ka jamanaw kan na. U tun be ka tooro minnu da Afrikidenw kan, u y'a jini ka dansigi olu fana na.

Afiriki musow ka jekulu sigira mun kama ?

- a foloye musow boli ye furu jonya la, ka cew ni musow bee damakene soro ni politikiko ni hadamadenyakow bee tiimeli konuman najamanaka jetaasiratige la.

- a filanan ye, Afiriki musow bolo moono boli ye u balimamuso wrew nofe, minnu b'u ka yemahoronya kelle la.

- a sabanan ye jekabaara ni teriya sira waga boliye Afiriki musow ni dije seleke naani musow bee ni nogon ce, jetaa ni kelenya ni laadiraya ni here basigiliko la jamanaw bee kono.

Afiriki musow ka kelenya tonba ye lajeba camank'e, a be fo minnu ma ko «Kongere».

O «Kongere» dokera «Morowiya», n'o ye Liberiya faaba ye, san 1964. O tonsigi senfe ue yelema dawdonuka tonba taabolow la, i n'a fo joyoro kura douni baarako jekuludow sigili senkan tonba jamanakelen-kelen bee kono ka jesin politikikow ni soro kow ni hadamadenyakow ma.

San 1968, farafinna musow ka tonba ye «Kongere» were ke Alize n'o ye Alizeri jamana faaba ye. O lajeba senfe, tonba daga mintun be Bamako, u y'o yelema Alize. Mali musow ka ciden minnu tun b'o kene kan, o ye Madamu Atayeri Mayiga ni Madamu Sisoko Awa Tarawele ni Madamu Camu Fanta Jalo ni Madamu Kamara Tahara Darawe ye.

Dakaro Kongere kera san 1974, Mali musow ma to kominkenekan Senegali jamana faaba kono. Yelema caman ju bor'u la, i n'a fo ton togo yelema k'a ke «O.P.F» ye, n'o ye Afiriki musow ka kelenya ni foroba ton ye.

Lajeba min kera Tiripoli san 1980, o kera sababu ye ka Libi musow donton nemogoya biro la.

Angola jamana faaba min Luwanda ye, o «Kongere» kera san 1986. O senfe, u yeton daga sigiyoroyelema ka bo Alize ka taa n'a ye Angola.

Angola fasokunmabojekulu nemogoya Awugusino Neto balimamuso Mariyo Neto sigira «O.P.F» nemogoya la o waati.

«O.P.F.» ka lajeba laban min kera Wagadugu n'o ye Burukina Faso faaba ye, oy'a sinsin Afiriki yelembaw kan, ka feere nemaw siri musow sendonni na u ka jamanaw ka jetaa baaraw bee lajelen na, k'a damine soro la fo ka taa se kunnafondi walew ni hadamadenya ni sekou ni dongo taw ma.

«O.P.F.» ye baara caman ke, i n'a fo kolonalismu ni siyawoloma keleli k'a

ban pewu Afiriki kono. Nka halibi, Afiriki musow ka wale tiimebali tow ka ca. A jirala jatemine senfe ko «O.P.F» ka sinijesigi baaraw waleyali temensira folo ye demokarasi ye, min ye fanga forobaya, ka cew ni musow bee bila minen kelen kono u faso ka jetaa walew bee tiimeli konuman hukumu kono. Demokarasi fije ye yelema nafamaw fije de ye, min ye cili damine kabini sosiyalisi jamanaw kono, ka na «Berilen» dugu maloya kogo kari, ka kogaji pan ka n'i cun Afiriki.

Ofijen keleninde bangera «Bezingi» jekaf la, Sinuwa jamana kan, min ye dije tonkun naani musow bee balaje, u ka n'u hakili jagabo u kununnama n'u bilama n'u sinilama kan, k'u ka dijelatige kunkun n'a jenjen tomo miiri ni taasi kono. O siratige la, feerebaw dabalila Afiriki musowka sinijesigibaaraw bolodali n'u waleyacogow kan, minnu ben'u ka kunnawolo ni sankorota ni donkasigi jidi ka t'a fe.

Afiriki musow ka donba hukumu kono, lajebad labenna Mali musow ka minisiriso fe, tonsigiso kono, min be wele ko : «Pale de Kongere» Bamako, san 1996, zuluyekalo tile 31.

Musow ka pogonyeba in kuncera ni gintanbaw ye, i n'a fo Mali musow togola arajoso folo : «Gintan» koronbonkarili ni tiyatiri tulonw ni jirituru Bamako kin dow kono ani ladiyalifen do dili Mali neleninw ma, ladiyalifen min togo dalen don Mali depitemuso folo Awa Keyita la.

«O.P.F.» sanyelema seli gintanw bee kera sewa ni bonya ni karama kono, Mali musow ka minisiri Madamu Jakite Fatumata Njayi ka nemogoya kono.

Salif Keita «Domengo» ni cew man kan

«FIFA», n'o ye dije ntolatankow jenabéjekulu ye, o ye sanu medayi dō di Salif Keita ma, san 1996, zuluyekalo tile 3, Zuriki dugu kono, n'o be Suwisi jamana kan, tōnba in sigili sen kan, o san 50 nan gintanw sen fe.

Jala in ye sanukuturu lakika de ye, «FIFA» be to ka mogow walenumandōni min ye, sango mogo minnu y'u seko damajira ke ntolatan kēnew kan, balontan ka nsesorō la dije seleke naani bée la.

Salif Keita «Domengo» ye jōn ye?

«Domengo» ye Mali funankénin ye, min wolola wolofobugu kin na, Bamako kono san 1946.

kabini a fitinin, «Domengo» fa n'a ba kēnen'a la balontanko la.

Balontan tun bēna ke sababu ye ka fiye bila «Domengo» ka kalan na.

Ntola diya kojugu Salif ye, a tun be t'a ka lakoüden npalan dogo pōn jukoro, k'a nesin balontan ma.

Bamananw ka nsana do be «Domengo» ka nankamadenya jira, nsana min b'a fo ko : «Mogo si t'a ka here bōfan dōn».

Bamakokaw bée tun be min dōn Salifoko la, kabini a san 16, san 1962 waati, «Domengo» y'ajeniye fin piyoniyew ka cebokene kan.

Oñkan san, a ye pipyoniyew ka kupu yalon ni Wolofobugu denmisenw ye.

San 1964, Bamako ntolatan ekipuba do, n'o ye «Ereyali» ye, o k'a te je Salif Keita ko.

An hakili la, «Ereyali» wogowen ma fili, barisa «Domengo» san 18, a ye baara min da a dōgō n'a filanw n'a kōrō kan, ntolatan kēnew kan, o te diucco te o.

A - Muso unu. 2) - Muso kunkolo. 3) - Muso bolokala kelen. 4) - Jirisan fitinini min be jekundina na nungunguw. 5) - Taafe min kelen be ka den bamu. 6) - Den da. 7) - Ksundakise min be kan na. 8) - Tendra

La FIFA consacre Salif Keita

Mali nānaminejanaw ka kupu, Salif y'o ta k'a di «Ereyali» ma san 1964, 1966 àni 1967.

Nka kabini Salif Keita farala a kōrō kan ka taa Mali joyō fa san 1965, Afiriki jamanaw bée ka kunben

kené kan, Barazawili, n'o ye Kongo jamana faaba ye, «Domengo» doolo mèennenna balawu.

A tōc ye kōw ni baw ni kogō wijsie farafinna tonkun naani bée la.

San 1966, «Kupudafiriki» janjo ma diya Salif Keita ni «Ereyali» la, k'a masorō Kodiwarikaw y'okuputa ka bō Mali je kan.

Nka kuma dōnsowb'a fo ko : «Kojugu dō be se ka na ni mogo ka here ye». O misali ye

«Domengo» ta ye. Mali ka sesorobaliya Kodiware, malidenwy'o turuda Salif Keita kun, k'a sababu k'u jigidali y'a kan.

Salif siranna sesorobaliya

ne 12

TULON

KDR

Tulon te sebe sa

mankann'a woyou. A ma ne min ko a ker'o ye.

«Domengo» ye faransi sira min fo «Sentece» dugu kono a ka nanaya n'a ka dongo ni seko bena da kene kan a niw n'a juguw bee nena yoro min.

Faransi jamanadenw yere ka fo la, kabini Afiriki ntolatannaw ye nali damine u bara, u ma «Domengo» jogon ye u cema.

Hakililajigin siratige la, «Sentece» ekipu antereneri «Alibéri Bate» nininkara, k'a sera ka «Domengo» laben cogodi, walasa k'a ke nanaba ye. A ye kunnafonidilaw jaabi ko : «Ala la, Salifu Keyita «Domengo» n'a ka donniya bora a faso Mali la. A ko n'ale ma fili, «Domengo» n'a ta wolola». «Alibéri Bate» ka folila, Ala de ye Salifu ci ale ma, barisa «Domengo» labennen ser'ale ma. Cogosi la, a te se «ka sukaro marifa ci a yere la». Koro were min b'o la, a te se ka koduman nkalon d'a yere la. San 1970, sanutola dira farafin folo min ma faraje jamanaw fe, o kera «Domengo» ye.

San 1971, farajela jamanaw mume bee kono, salifu Keyita ye joyoro filanan soro bidonnaw cema. Osababu la, uy'a ladiya ni ntolatan warije samara ye.

O san kelen kono, Faransi ye «Domengo» sugandi k'a bila dunanw bee ten kan, minnu be balontan na u ka jaman kono, ka tila k'a jira ko sanganjogon ta la o don.

«Domengo» ye «Sentece» ekipu deme ka Faransi ntolatan nanaya sorosan 1968, 1969 ni 1970 kono.

San 1970, Salifu ye «Kupu defaransi» di «Sentece» ma.

San 1972, faso mago jora «Ereyali» nankamaden na. Mali ye wele bil'a ma ko faso ka kan ka ye Afiriki ntolatan nanaw kakeneba kan «Yawunde» n'o ye Kameruni

jamana faaba ye.

«Domengo» ye faso ka wele jaabi, nka «Yawunde» janjo ma diy'a la. A y'a seko damajira ke, k'a jeniyoro fin, nka Malini jamana fen ofen kumbenna «Yawunde», o balontannaw ye feere bee do tige ka nankamaden bana, walasa a kan'u malo.

«Domengo» ni malidenw cegeleya te dowere ye, u y'u jigi d'a kan kojugu nanakunben fen o fen na Mali togo la, Mali bololankolon boraobee la. Halisa maliden caman m'o dayoro soro u dusu la. O koson, a caman miiri la, Salifu y'a bolo don a kono. Nka, an be nine fen kelen min ko, Ala b'a ka danfen bee ka jonya jir'a la waati dow la. O temennen ko, an k'an ka mogokorobawka kumanindot'an hakili la : «Don-bee-nana si man ca».

San 1978, Salifu Keyita bora «Sentece» ekipu la, ka taa Faransi dugu were la, n'o ye «Marisey» ye.

A bora «Marisey» ekipu la ka taa Porotigali jamana ekipu do la, n'o ye «Walansi» ye. «Domengo» ni «Walansi» ye «kupudi Porotigali ta san 1978. Eropu jamana bee nanaw sugandili ka ke ekipu kelen ye, min y'a kogo da Berezili «Pele» n'a ka cedenw kogola, «Domengo» kelenpe detun ye farafin ye «Eropu ekipu» la.

O ntolatan yere bannen ko, kunnafonidilaw ye «Pele» nininka ko nana jumen y'a nekorofa dinne kunben in na ? «Pele» y'u jaabi ko «Domengo» de ka balon diyar'a ye.

Salifubora Porotigali kataa Esipani, o ko, a taar'a yere soro fo lameriken jamanan kan, san 1980 waatiw la. Lamerikenw y'a jira ko «Domengo» jogon ntoladonna ka dogodin seleke naani bee la, waati kofolen in kono.

Kumalasurunya la, fen te yen min ma fo «Domengo» kan ntolatanko la Afiriki ni Eropu ni Ameriki.

Aka subagayadara kene kan ntola kanubagaw bee fe.

Bamananw ko : «i jugu mana ke nsonsan ye cogo o cogo, a fowaranin in be boli».

A diyara mogo min ye, «Domengo» tun be balon don, a ma diya mogo min ye, a tun b'a don. Nka mogo kelen ko te se ka diya bee ye. O temennen ko, Salifu Keyita «Domengo» n'a jogon caman.

«FIFA» ye ladiyal medayi sanukuturu min di «Domengo» ma, a ma deli k'a di Afiriki nana kelen si nena ma; o folola Salifu Keyita de la. O yoro la, walenumandon be ka taa Afiriki ntolatankow nena jekulu «CAF» ye, ale min ye ko bee ke walasa «FIFA» k'a hakili to Afiriki ntolatan nanaw la, minnu togow ye dije bee labo.

«Sanu medayi dilen «Domengo» ma, a ye kuma ta fo ka ji koro-koro a kan na. A y'a jira ko ladiyalien min dir'ale Salifu ma, Mali de ta don. A ye bonya in jansa lase herejini kelekew ma Mali ni Afiriki ni dije seleke naani bee la.

«Domengo» y'a kanubagaw n'a demebagaw bee jansa ni «FIFA» ka kunkorota medayi ye. A ye Mal farikolonej minisiri ni Mal ntolatankow nena ton «FMF» jansa ni jala kerengrennen in ye, ka tila k'u bee lajelen fo, k'u walenumandon, a yere ka dunanjiginsa la, n'o ye «Loteli Mande» ye.

Basiriki TURE

"AMAP" kintigi

Gawusu DARABO

Mali kanw kunnafonisbenw

baarada kintigi

Nenze Samake

Kibaru

BP : 24 Telefoni : 22-21-04

Kibaru Bugufiye Bozola

Bamako - Mali

Dilanbagaw ni sebenbagaw kintigi

Basiriki Ture

Sebenbagaw kintigi

Baadama Dukure

Labugunyoro: Kibaru gafedilan baarada

Bofen Hake 16 000